

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

כניסה נגדים אלימא ליה לר' יוסי. דאית ציה יתיר מרחייה: דאמר שמואל האי ערבוביאה דישא. עפרורית שמתכנס לאדם בראשו שאינו רוחץ: **מסיא ליה לדי עוריא.** מוסמא את עיניו: **ערבוביאה דמאני.** שנושא נגדים שאינו רוחץ עד ששוררין הרבה: **לידי שעמומיסא.** שגשגון וו שעמומיסא קשה מכולן: **ערבוביאה דגופא.** זוהמא הבאה על צפרו של אדם מחמת זיעה שאינו רוחץ: **הוהרו ערבוביאה.** צלחה דפרשי: **ושלן סלמו סורה אלף בחבורה.** שאין אדם מתפלפל אלף ממון לימוד חזירו: **והוהרו צני ענייס.** שלא יהו קליס צענייס ללמדם מורה: **ומפני מה תלמידי חכמים אין מזויין כו.** שאין הדבר מזוי: **שלא יהו אומרים.** בני אדם תורה ירושה היא להם ואין אלו נוקקין ללמוד מורה: **שלא יתגדלו.** שלא יתגדלו שלא ינהגו שררה כשראלו שהן ואזכותם וצנייהם תלמידי חכמים. יתגדלו כמו הניחו לו אבותיו להסתדר כו (חולין דף טז): **מפני שהן מתגברין.** דודאי כל מי שהוא ת"ח וצנו ת"ח ודאי מתגבר: **דקרו לאינשי חמרי.** שאין נוהגין להן כבוד ומזוין אותן מפני תורה שבהם: **ולמה כמדבר מצני יושב.** ישיבה של ת"ח: **נשאל לחכמים.** דכתיב מי האיש החכם לנביאים ומלאכי השרת דכתיב ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה: **שאין מצברין.** כשמשכימין לתלמוד מורה ותלמידי חכמים (ו) בני תלמידי חכמים מתוך שהן זהירין לעסוק בתורה ורגילין בה אינן זהירין לצרך כספומתין לא מקיימא ברכתא [כדלמריין בצרכת התורה] נהיה אהמו ולא לאיניו מלומדי תורה: **ורדימוס בר' יוסי.** היינו ר' מנחם בר' יוסי דמיתקרי בנן של קדושים (פסחים קד): **טעמא לא ידענא.** דלמר ליתלמיה שאני יכול לעמוד על סוף דעתו: **אמר ליה דכתיב.** בני לוי ולכל חייטם: **אלימא חיה ממש.** שמתפרנסת משם: **והלל חיה כולל בהמה.** כדכתיב ואת המיה אשר תאכלו מכל הבהמה היינו חיותם ואי והואל דכתיב לצדמתם למה לי חייטם: **אלא לאו כניסה.** [הוין] חיותם ממש דכניסת נגדיהן היינו חיותם ואי לא מכבש נגדיהן איכא זערא דחיותם היינו מני ערבוביאה דלמר לעיל: **אינעיא להו לרבי יוסי.** דלמר שלא ארץ של אהקשט אינס נדרי עיניו נפש ומשום נדרי עיניו נפש אינו מיפר: **מהו שיפר משום דברים שצניו לבינה.** שיהו מופרין לעמו כדלמרן לעיל(א) אלא אין עיניו נפש מפר לבינה היינו קישוט כל הגוף צין קישוט מכשיטין צין קישוט דהעצרת שער צלותו מקום קישוט כל הגוף משמע: **לידכו דאמריסו.** דרחייה הוי עיניו נפש (ב) כו' אלא דברים שצניו לבינה דהא לא נדרה אלא מאותו מקום: **מאי.** כלומר אהתי מיעבי לן אי מפר אי לא:

גוף כולו לא כל שבן אמרי אין כביסה אלימא לר' יוסי דאמר שמואל האי ערבוביאה דישא מתיא לדי עוריא ערבוביאה דמאני מתיא לדי עיניו וכיבי שלחו מתם הוהרו בערבוביאה הוהרו בחבורה הוהרו בבני עניים שמהן תצא תורה שנאמר יזל מים (ז) מדליו שמהן תצא תורה ומפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם רב (ז) ששת בריה דרב אידי אומר כדי שלא יתגדלו על הצבור מר זוטרא אומר מפני שהן (ז) מתגברין על הצבור רב אשי אומר משום דקרו לאינשי חמרי רבינא אומר שאין מברכין בתורה תחלה (ז) דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ז) מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים (ז) ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב (ז) ויאמר ה' על עזבם את תורתיו וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב (ז) שאין מברכין בתורה תחלה איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דר' יוסי תלתא יומי ואשכחיה רדימוס בר' יוסי א"ל מאי טעמא לא אתי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין א"ל כי עטמיה דאבוך לא ידענא איכא איתאי א"ל לימא מר מאי קא"ל דלמא ידענא טעמיה א"ל הא דתניא ר' יוסי אומר כביסתן קודמין לחיי אחרים קרא מנלן א"ל דכתיב (ז) ומגרשיהם היוו לבהמתם וגו' מאי חיייתם אילימא חיה והלא חיה בכלל בהמה היא אלא מאי חיייתם חיותא ממש פשיטא אלא לאו כביסה דהא איכא צערא דערבוביאה: א"ר יוסי אין אלו נדרים עיניו נפש: איבעיא להו לר' יוסי מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה ת"ש א"ר יוסי אין אלו נדרים עיניו נפש אבל דברים שבינו לבינה הויין דלמא לדידהו קאמר להו לדידי אפי' דברים שבינו לבינה לא הויין לדידכו דאמריהו הויין נדרים עיניו נפש אודו לי דאין אלו נדרים עיניו נפש מאי רב אדא בר אהבה אומר מפר רב הונא אומר אין מפר שלא

גוף כולו לית צה זערי. רחיה דהויא ככוליה גופא לית צה זערי אלא לאו ודאי רחיה לר' יוסי הויא ניוול: **כניסה אלימא לר' יוסי.** מרחייה: **ערבוביאה דישא.** כשאינו מסרק ראשו תמיד ומתוך כך איכא ערבוביאה צרישא: **מסיא ליה לדי עוריא.** עיניו שזוהמת הראש מכה מלאו עיניו: **דמאני מסיא ליה שעמומיסא.** כשיש צנדיו ערבוביאה של זוהמא שאינו מכבשן תמיד ולושגן שהן מוזהמין ומצוין ליה שעמוס וממון לז: **ערבוביאה דגופא.** כשגופו מוזהם שאינו רוחץ תמיד מצוין ליה עיניו שזוהמת ופיצי אצבעות המכאציות ולאלו יש רפואות אלא שעמוס קשה מהן. **אלמא כניסה אלימא מרחייה:** הוהרו **ערבוביאה.** כלומר הוהרו צתכבותא וצרחיה: **הוהרו בחבורה.** ללמד מורה בחבורה שהלממדיים מחלדיים זה את זה ואת הרב: **הוהרו צני ענייס.** להשתדל ללמד מורה שממן תלם מורה שאין להם לאס מצנייהם ט"ח. **למה הרוב אינס צני מורה:** ירושה היא להם. לא ילמדו מורה מחלר שהם סומכים שירושה היא להם: **כדי שלא יתגדלו על הצבור.** שאם לא היתה מורה פוסקת מהם יגיס דעתם: **שאין מצברין כסופה חסלה.** תחילת עסקם בכל יום דיינו לעסוק בצדרי מורה והעבד זה ואשר צר: **דבני זה נשאל לתגמיה וכו' ולא פירשוהו.** מדכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתם מכלל ליתא דידע נהדורי טעמא אלא קודשא צריך הוא צלחוד. ומלאמי צמגינת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא צרכו צמורה תחילה אצדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורתם כפסעטא משמע שעזבו לית בהמה ולא היו עוסקין לא כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש אלא ודאי עוסקין היו צמורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים מתמים על מה אצדה הארץ עד שפרשו הקב"ה צלמו שהו יודע מעמקי הלב שלא היו מצברין צמורה חסלה כלומר שלא היתה הצמורה חסובה צענייהם כ"כ שיהא רחוי לצרך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזולתין בצרכיהם והיינו לא הלכו בה כלומר כבונתה ולשמה. אלו דברי הרב חקסי ז"ל והם נאים כראיין למי שאמרו: **טעמא דאבוך לא ידענא.**

דאמר כניסתן קודמת לחיי אחרים מנלן: אלא לאו כניסה. וקרי ליה חייטם: ולענין הלכה קי"ל כרבנן דרחייה וקישוט נדרי עיניו נפש הם ומפר צין לעלמו צין לאחריים דיחיד ורציה הלכה כרציה ועוד דמיתלמא דשמואל משמיה לוי דלקמן כוותיה שיעא כדפרש עה"ש ב"ד. וזע"ג דלמר רב הונא' כוליה פירקין ר' יוסי היא לן קי"ל כוותיה. אלא הרמב"ם ז"ל פסק מדרב הונא כרבי יוסי רחיהו צני משום דברים שצניו לבינה. דרחייה וקישוט דפליג עליהו דרבנן מי אמר דדוקא משום עיניו נפש הוא דפליג עליהו דלא מפר אלא דברים שצניו לבינה ורבי נפש הוי נפש דאחריים צין לעלמו צין לאחריים צין לעלמו כדלמר צני פירקין: **ש"ס דא"ר יוסי אין אלו נדרים עיניו נפש.** לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש משמע אלא דברים שצניו לבינה: **לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש.** דאחריה קפידא לבעל צהכי: **שמת**

תורה אור השלם

1. יזל מים מן קרן וירעו במים רבים וירם מאגן מלבו ותנשא מלבו: במדבר כו ז
2. מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ וקצתה בקודר מכלי עבר: ירמיהו י
3. ויאמר ה' על עזבם את תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה: ירמיהו יב יב
4. והיו ומגרשיהם יהיו לשבת ומגרשיהם ילכו לבהמתם ולרבושם וכלב יתקדם: במדבר ג ב ג

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ערבוביאה. כשאנו מברך. קרי עיניו יוה פ"ב דבנות דף יא ע"ב ד"ה ממתיקין רחן וע"ק:

מוסף רש"י

דבר זה. על מה אצדה הארץ. נשאל לחכמים. מי האיש החכם. ולנביאים. אשר דבר פי ה' אליו (ב"מ פ"ג). שאין מברכין בתורה תחלה. שביה עוסקין צמורה לא היו מצברין לפניה קרא ימירא ואשר נתתי לפניהם קא דרש. ברכת אשר נתן לנו מורת אמת (ל"ב) אשר נתן לנו ומן ל"ב את תורתם. צ"ח שהיא לפניה של דברי מורה ויון דלא מצברין גליל דענייהם שאינה מתה שחובה להם (ש"ס) חיה בכלל בהמה. דכתיב ואת הבהמה אשר תאכלו (דברים יד) ותפסת בתריה אל וצני ויחמוך (בר"מ יד) וצחיתם עטוה.

פירוש הרא"ש

דאמר ערבוביאה דישא. מי שאינו מסרק ראשו ומנקפו מנכס ולכלול מנכס ליה עיניו נפש שמואל העיניו יונק משער הראש כדלמריין בפ"ק דבבב בתרא (ל' טו.) שאלמלא שמת מניקות גומתא אהתי משמיתא מאור עיניו של אדם: דבא"י. מי שאינו מכבש נגדיו תמיד מניו ליה שעמומיסא מתוך חסון מדי דעשה משועמט: דגופא מתיא לדי שיהתי וביבי. הלמוד דיקא מרבי על הדיס ונאלו: שילא יאמרו ירושה היא להם. שלא יאמרו אחרים ירושה היא להם לנביאים. ונאמר לחכמים. דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ וקצתה בקודר מכלי עבר: דאמר רב הונא' כוליה פירקין ר' יוסי היא לן קי"ל כוותיה. אלא הרמב"ם ז"ל פסק מדרב הונא כרבי יוסי רחיהו צני משום דברים שצניו לבינה. דרחייה וקישוט דפליג עליהו דרבנן מי אמר דדוקא משום עיניו נפש הוא דפליג עליהו דלא מפר אלא דברים שצניו לבינה ורבי נפש הוי נפש דאחריים צין לעלמו צין לאחריים צין לעלמו כדלמר צני פירקין: **ש"ס דא"ר יוסי אין אלו נדרים עיניו נפש.** לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש משמע אלא דברים שצניו לבינה: **לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש.** דאחריה קפידא לבעל צהכי: **שמת**

הוספת

ערבוביאה דישא. שאינו מסרק ראשו תמיד מניו ליה עיניו נפש שמואל העיניו יונק משער הראש כדלמריין בפ"ק דבבב בתרא (ל' טו.) שאלמלא שמת מניקות גומתא אהתי משמיתא מאור עיניו של אדם: דבא"י. מי שאינו מכבש נגדיו תמיד מניו ליה שעמומיסא מתוך חסון מדי דעשה משועמט: דגופא מתיא לדי שיהתי וביבי. הלמוד דיקא מרבי על הדיס ונאלו: שילא יאמרו ירושה היא להם לנביאים. ונאמר לחכמים. דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ וקצתה בקודר מכלי עבר: דאמר רב הונא' כוליה פירקין ר' יוסי היא לן קי"ל כוותיה. אלא הרמב"ם ז"ל פסק מדרב הונא כרבי יוסי רחיהו צני משום דברים שצניו לבינה. דרחייה וקישוט דפליג עליהו דרבנן מי אמר דדוקא משום עיניו נפש הוא דפליג עליהו דלא מפר אלא דברים שצניו לבינה ורבי נפש הוי נפש דאחריים צין לעלמו צין לאחריים צין לעלמו כדלמר צני פירקין: **ש"ס דא"ר יוסי אין אלו נדרים עיניו נפש.** לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש משמע אלא דברים שצניו לבינה: **לא יפר מדקאמר אין אלו נדרים עיניו נפש.** דאחריה קפידא לבעל צהכי: **שמת**

ועמוס יתיר רע משומן וביני: הוהרו בערבוביאה. הוהרו בחבורה. ללמוד מורה בחבורה. כדכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה: ירמיהו יב יב
ועמוס יתיר רע משומן וביני: הוהרו בערבוביאה. הוהרו בחבורה. ללמוד מורה בחבורה. כדכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה: ירמיהו יב יב
ועמוס יתיר רע משומן וביני: הוהרו בערבוביאה. הוהרו בחבורה. ללמוד מורה בחבורה. כדכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה: ירמיהו יב יב